

Hemşirelik Öğrencilerinin Bilimsel Bilgi Kullanım Durumlarının Belirlenmesi*

Determining Nursing Students' Scientific Knowledge Usage*

Melek ERTÜRK YAVUZ, Şule KÖSEOĞLU

ÖZ

Araştırma hemşirelik öğrencilerinin bilimsel bilgi kullanım durumlarını belirlemek amacıyla yapıldı. Tanımlayıcı tipte olan çalışma bir hemşirelik lisans programında 1., 2., 3., ve 4. sınıfta öğrenim gören 443 öğrenci ile gerçekleştirildi. Araştırma verileri "Öğrenci Soru Formu" ile toplandı. Çalışmadan elde edilen veriler frekans dağılımları ve ki-kare testi ile analiz edildi. Hemşirelik öğrencilerinin bilimsel bilgi elde etmek için en çok powerpoint sunularını (%60.3), elektronik/basılı dergileri (%52.1) ve kitapları (%51.2) okudukları tespit edildi. Katılımcılar araştırma yaparken en çok google akademi (%80.8) ve üniversitenin kütüphane katologunu kullanmaktaydılar (%56.9). Öğrencilerin %82.4'ü literatür taraması yapmak için eğitim almadıklarını ve %60.7'si ise literatür taraması yapmak için eğitime gereksinimleri olduklarını ifade etti. Katılımcılar makale taraması yaparken en çok makalenin başlığına göre (%79.9) araştırma yapmakta ve makalelerin en çok sonuç (%48.3) ve özet (%45.1) kısımlarını okumaktaydılar. Cinsiyet ve sınıf değişkenine göre literatür tarama eğitimi alma durumu ve eğitim alma gereksinimi arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardı ($p<0.05$). Ayrıca lisansüstü eğitim ve akademik kariyer yapmayı isteme durumu değişkeni ile literatür tarama eğitimi alma gereksinimi arasında da istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu belirlendi ($p<0.05$). Sonuç olarak hemşirelik öğrencileri çeşitli kaynaklardan (powerpoint, dergi, kitap vb.) bilimsel bilgi elde etmektedirler. Ancak sonuçlar bilimsel bilgiyi kullanım açısından yeterli değildir ve öğrencilerin bilimsel bilgiye ulaşım konusunda eğitim almaya ihtiyaçları vardır.

Anahtar Sözcükler: Bilimsel bilgi, Eğitim, Hemşirelik, Üniversite öğrencileri

ABSTRACT

The study was carried out to determine nursing students' usage of scientific knowledge. This was a descriptive study carried out by a sample of 443 students studying in the 1st, 2nd, 3rd, and 4th grades of a nursing undergraduate program. Study data were collected through the "Student Questionnaire" and analyzed by means of frequency distributions and chi-square test. It was determined that nursing students mostly utilized powerpoint presentations (60.3%), electronic/printed journals (52.1%), and books (51.2%) for collecting scientific information. They generally used google academy (80.8%) and the university library catalog (56.9%) while doing research. The

Ertürk Yavuz M., & Köseoğlu Ş., (2022). Hemşirelik öğrencilerinin bilimsel bilgi kullanım durumlarının belirlenmesi. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi/Journal of Higher Education and Science*, 12(1), 180-186. <https://doi.org/10.5961/higheredusci.1005944>

*Çalışma 22-26 Nisan 2015 tarihinde Kayseri'de düzenlenen 14. Ulusal Hemşirelik Öğrencileri Kongresi'nde sözel bildiri olarak sunulmuştur.

*The study was presented as an oral presentation at the 14th National Nursing Students Congress held in Kayseri between 22 and 26 April 2015.

Melek ERTÜRK YAVUZ (✉)

ORCID ID: 0000-0002-4196-6317

Artvin Çoruh Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Artvin, Türkiye
Artvin Coruh University, Faculty of Health Sciences, Department of Nursing, Artvin, Turkey
melekerturk87@gmail.com

Şule KÖSEOĞLU

ORCID ID: 0000-0003-2863-5816

Trabzon Kanuni Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Trabzon, Türkiye
Trabzon Kanuni Training and Research Hospital, Trabzon, Turkey

Geliş Tarihi/Received : 08.10.2021

Kabul Tarihi/Accepted : 14.04.2022

Bu eser "Creative Commons Atıf-GayriTicari-4.0
Uluslararası Lisansı" ile lisanslanmıştır.

majority of the students (82.4%) reported that they were not specifically trained for data searching, while 60.7% noted that they required educational support for literature review. They searched articles primarily by the titles (79.9%), reading the conclusion (48.3%), and abstract (45.1%) parts of the articles, at most. There was a statistically significant difference between being educated for data searching and requiring education for data searching with respect to gender and grade variables ($p<0.05$). There was also a statistically significant relationship between the variable of desire for doing a postgraduate education and academic career and the variable of need for data search and literature review ($p<0.05$). As a result, nursing students collect scientific information from various sources (powerpoint, journals, books, etc.). However, the level of attainment is not satisfactory in terms of using scientific information, and thus students need to be educated to access the scientific information.

Keywords: Scientific knowledge, Education, Nursing, University student

GİRİŞ

Türk Dil Kurumu bilgiyi; “*öğrenme, araştırma ya da gözlem yolu ile elde edilen gerçek olarak*” tanımlamıştır (Türk Dil Kurumu, 2019). Bilgiyi elde etmek için çeşitli kaynaklar (bilimsel bilgi, otorite, sosyal medya, din, tecrübe, gelenek vb.) bulunmaktadır (Acun, Yücel ve Demirhan, 2018). Var olan bilgi kaynakları içinde bilimsel bilgi kullanımı, sağlık alanında önemli bir yere sahiptir (Şenyuva, 2016). Bilimsel bilgi ise, “*insan aklının belli bir konuya yönelerek elde ettiği, dünya hakkında bilimsel ya da deneysel yöntemlere dayanan, sistematik, tutarlılığı olan, geçerli, kanıtlanabilir ve sınanabilir objektif bilgi*” olarak tanımlanmaktadır (Turancı, 2018).

Toplamları ileri götüren en önemli unsurlardan biri olan bilimin ilerlemesi; bilginin sistematik bir şekilde birikmesi, doğru kaynaklardan elde edilmesi ve doğru kaynaklara ulaşılması yoluyla sağlanabilmektedir (Fırat ve Özden, 2015). Günümüzde teknoloji ve internetin etkisi ile bilgi paylaşım olanakları artmış ve buna bağlı olarak hızlı ve kolay bilgi akışının da önü açılmıştır (Eroğlu, 2020; Ertürk ve Yavuz, 2019; Duncan, 2012). Ancak mesleğin teknolojik ilerlemelere paralel bir gelişim gösterebilmesi için hemşirelik öğrencilerinin bilişim teknolojilerinden yararlanma becerilerinin iyi olması gerekmektedir (Turnbull, Royal ve Purnell, 2011; Tatlı vd., 2018). Ayrıca hemşirelik öğrencileri bilimsel bilgiyi doğru ve etkin şekilde erişebilme yeterliliğine de sahip olmalıdırlar (Arslan ve Basel, 2017; Bulgerve Davison, 2018).

Sağlık sektöründe bilgi kaynaklarında sürekli bir artış ve değişim yaşanmaktadır. Bu gelişmelere bağlı olarak en doğru bilgiyi elde etme ve kullanma konusunda zorunluluk ortaya çıkmaktadır (Ilıman, Eşer ve Aktan, 2020). Hemşirelik öğrencilerinin de mesleki açıdan kendilerini geliştirebilmeleri için bilgi gereksinimlerini fark edebilmeleri, tanımlayabilmeleri, gereksinim duyduğu bilgiyi nerede arayacağını bilmeleri, elde ettikleri bilgiyi değerlendirip etkili biçimde kullanabilmeleri gerekmektedir (Karagözoğlu, 2006). Nitekim Acun, Yücel ve Demirhan’ın (2018) çalışmasında bilimsel bilgi kullanan öğrencilerin daha başarılı olduğu belirlenmiştir.

Sürekli ve hızlı bir şekilde artan bilgi karşısında hemşirelerin kişisel veya profesyonel ilgi alanlarında sürekli öğrenme sorumluluğu almaları beklenmektedir. Ancak bu becerilerin hemşireler tarafından kazanılması bilgi okuryazarlığı eğitimlerinin hemşirelik eğitiminde verilmesi ile sağlanabilir (Sonya,

2014; Ilıman, Eşer ve Aktan, 2020). Bu konuda öğretim üyesi ve elemanlarına görevler düşmektedir (Fırat ve Özden, 2015; Baysen, Çakmak ve Baysen, 2017).

Bilimsel bilgiyi kullanan hemşireler mesleğini daha etkin ve doğru şekilde yerine getirmektedirler (Yılmaz, Saygılı ve Kaya, 2020). Lisans eğitimi sürecinde edinilen bilgilerin bilimsel bilgi kullanımına etkisi bulunmaktadır (İlhan, Çelik ve Aslan, 2016). Buradan yola çıkarak çalışma hemşirelik öğrencilerinin bilimsel bilgiyi kullanım durumunu ve bilimsel bilgiyi elde etmek için hangi kaynakları kullandıklarını belirlemek amacıyla yapıldı.

YÖNTEM

Araştırmanın Tipi

Araştırma tanımlayıcı araştırma türündedir.

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini bir sağlık bilimleri fakültesinde öğrenim gören tüm hemşirelik bölümü öğrencileri ($n=703$) oluşturdu. Araştırmada örneklem seçimine gidilmeyip, evrenin tamamına ulaşmak hedeflendi. Veri toplama sürecinde ön uygulama yapılan, devamsızlık yapan, çalışmaya katılmayı kabul etmeyen ve eksik veri formu dolduran öğrenciler çalışmaya dahil edilmedi. Bu nedenle çalışma toplam 443 öğrenci ile yapılmış olup evrene ulaşma oranı %63.0’tür.

Veri Toplama Araçları ve Verilerin Toplanması

Çalışmada veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından hazırlanan “Öğrenci Soru Formu” kullanıldı. Öğrenci Soru Formu 18 sorudan oluşmakta olup, ilk altı sorusu öğrencilerin tanıtıcı özellikleri (yaş, cinsiyet, sınıf, mezun olunan lise, lisansüstü eğitim ve akademik kariyer yapmayı isteme) diğer 12 sorusu ise hemşirelik öğrencilerinin bilimsel bilgi kullanım durumuyla ilgili (bilimsel bilgi kaynakları, elektronik ve basılı dergi okuma durumu ve sıklığı, kullanılan veri tabanları vb.) sorulardan oluşmaktadır. Öğrenci Soru Formu hazırlandıktan sonra cerrahi alanında uzman üç öğretim üyesinden görüş alındı. Uzman görüşleri doğrultusunda formda gerekli düzenlemeler yapıldı.

Veri toplamaya başlamadan önce 10 hemşirelik bölümü öğrencisine ön uygulama yapıldı. Ön uygulama ile veri toplama aracı yer alan soruların anlaşılır olduğu ve elde edilen verilerin araştırmada istenen verileri toplamak için yeterli olduğu görüldü. Soru Formu, araştırmacılar tarafından çalışmaya katılmayı

kabul eden öğrencilere sınıf ortamında verildi ve öğrencilerin formu doldurması beklendi. Formun yanıtlanma süresi ortalama 5-10 dakika sürdü ve sonrasında formlar toplandı.

Verilerin Değerlendirilmesi

Araştırmadan elde edilen veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) 21.0 paket programı kullanılarak analiz edildi. Verilerin değerlendirilmesinde sayı, yüzdelik, ortalama, standart sapma ve ki-kare testi kullanıldı. Anlamlılık $p < 0.05$ olarak kabul edildi.

Araştırmanın Etik Yönü

Çalışmanın etik kurul onayı Artvin Çoruh Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulundan E-18457941-050.99-24236 sayılı karar ile 03.10.2021 tarihinde alındı. Ayrıca çalışmanın yapılabilmesi için fakülteden kurum izni ve öğrencilerden gönüllülük ilkesi doğrultusunda sözel izin alındı.

BULGULAR

Öğrencilerin yaş ortalaması 20.11 ± 1.69 olup %82.6'sı kadındı. Katılımcıların %33.4'ü birinci sınıf, %33.4'ü ikinci sınıf öğrencisi olup; %59.8'i anadolu/süper/fen lisesi mezunu idi. Öğrencilerin %78.2'si lisansüstü eğitim, %73.1'i ise akademik kariyer yapmayı istiyordu (Tablo 1).

Hemşirelik öğrencilerinin bilimsel bilgi elde etmek için kullandıkları kaynakların başında: powerpoint sunumları (%60.3), elektronik/basılı dergiler (%52.1) ve kitaplar (%51.2) gelmektedir. Öğrenciler literatür taraması yaparken en çok google

akademi (%80.8) ve üniversitenin kütüphane kataloğunu kullanmaktadırlar (%56.9). Katılımcıların %82.4'ü literatür taraması yapmak için eğitim almadığını, %60.7'si ise literatür taraması yapmak için eğitime gereksinimi olduğunu ifade etti. Öğrencilerin literatür taraması yaparken en çok "makale başlığına" göre (%79.9) araştırma yaptığı ve makalelerin en çok "sonuç" (%48.3) ve "özet" (%45.1) kısımlarını okudukları belirlendi. Katılımcıların bilimsel bilgileri takip etme nedenlerinin başında: kendini geliştirmek (%71.3) ve güncel kalmak istemeleri (%61.4) gelmektedir (Tablo 2).

Tablo olarak gösterilmemekle beraber; veri tabanlarını kullanmayı öğrencilerin %50.0'sinin kendi kendine, %13.7'sinin arkadaşından, %9.9'unun öğretim üyesi ve elemanlarından ve %3.2'sinin ailesinden öğrendiği belirlendi. Öğrencilerin %26.9'u bilimsel bilgi elde etmek için elektronik dergileri okuduğunu belirtirken; bu öğrencilerin çoğu ara sıra (%70.7) elektronik dergileri okumaktaydı. Katılımcıların %37.5'i basılı dergileri okuduğunu ifade ederken; bu öğrencilerin %60.6'sının ara sıra basılı dergileri okuduğu belirlendi.

Erkek (%27.3) ve ikinci sınıf (%20.9) öğrencilerinin daha yüksek oranda literatür tarama eğitimi aldığı ve aralarındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlendi ($p < 0.05$). Kadın (%63.7), dördüncü sınıf (%66.3) ve lisansüstü eğitim (%64.3) ve akademik kariyer yapmayı isteyen (%63.9) öğrencilerin daha yüksek oranda literatür tarama eğitimi alma gereksinimi duyduğu ve aralarındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptandı ($p < 0.05$) (Tablo 3).

Tablo 1: Hemşirelik Öğrencilerinin Bazı Tanıtıcı Bilgileri (n=443)

Tanıtıcı Bilgiler		
Yaş (Ort±SS)	20.11±1.69	
	n	%
Cinsiyet		
Kadın	366	82.6
Erkek	77	17.4
Sınıf		
Birinci sınıf	148	33.4
İkinci sınıf	148	33.4
Üçüncü sınıf	89	20.1
Dördüncü sınıf	58	13.1
Mezun Olunan Lise		
Anadolu/süper/fen lisesi	265	59.8
Normal lise	163	36.8
Sağlık meslek lisesi	8	1.8
Meslek lisesi	7	1.6
Lisansüstü eğitim yapmayı isteme durumu		
İstiyorum	347	78.3
İstemiyorum	96	21.7
Akademik kariyer yapmayı isteme durumu		
İstiyorum	324	73.1
İstemiyorum	119	26.9
Toplam	443	100.0

Tablo 2: Hemşirelik Öğrencilerin Bilimsel Bilgi Kullanım Durumları

Bilgi Kullanım Durumları	n	%
Bilimsel bilgi elde edilen kaynaklar*		
Powerpoint sunuları	267	60.3
Elektronik/basılı dergiler	231	52.1
Kitaplar	227	51.2
Kurum/ kişisel web sayfaları	183	41.3
Tezler	105	23.7
Hepsi	98	22.1
Bilgisayar ile literatür taraması yapılan yerler*		
Google Akademi	358	80.8
Üniversite kütüphane kataloğu	252	56.9
Web of Science	46	10.4
Başka Üniversitenin/lerin kütüphane kataloğu	22	5.0
Ulusal Tez Tarama Merkezi	15	3.4
Diğer**	12	2.7
Literatür taraması yapmak için eğitim alma durumu		
Evet	78	17.6
Hayır	365	82.4
Literatür taraması yapmak için eğitim gereksinimi		
Var	269	60.7
Yok	174	39.3
Makale taraması yapma şekli*		
Başlığa göre	354	79.9
Yazara göre	109	24.6
Hepsine göre	92	20.8
Dergi ismine göre	62	14.0
Makalelerin okunan kısımları*		
Sonuç	214	48.3
Özet	200	45.1
Hepsi	146	33.0
Tartışma	136	30.7
Bulgular	131	29.6
Giriş	120	27.1
Yöntem	105	23.7
Bilimsel bilgileri takip etme nedenleri*		
Kendimi geliştirmek için	159	71.3
Güncel kalmak için	137	61.4
Okul derslerim için	93	41.7
Araştırma yapmak için	88	39.5

*Soruya birden fazla cevap verildiği için n katlandı.

**Türk Medline, Ulakbim, Pubmed

TARTIŞMA

Hemşirelikte profesyonelleşebilme, mevcut uygulamaları geliştirebilme, karar verme süreçlerini destekleme ve bakımı iyileştirebilme açısından bilimsel bilgi kullanımı son derece önemlidir (Karagözoğlu, 2006; Karadaş ve Özdemir, 2015). Bu doğrultuda hemşirelik öğrencilerinin de bilgi üretme, ürettiği bilgiyi paylaşma ve başkasının ürettiği bilgiye erişebilme becerisine sahip olması gerekmektedir (Ortaş, 2018). Hemşirelik öğrencilerinin bilimsel bilgi kullanım durumunu belirlemek amacıyla bu çalışma yapıldı.

Hemşirelik öğrencileri bilimsel bilgi elde etmek için en çok powerpoint sunularını, elektronik/basılı dergileri ve kitapları kaynak olarak kullanmaktaydılar. Ancak bu kaynakları kullanım oranı yeterli düzeyde değildi. Konu ile ilgili yapılan benzer çalışmalarda da hemşirelik öğrencilerinin bilimsel bilgiye ulaşma ve takip etmede yeterli düzeyde olmadıkları belirlenmiştir (Duncan ve Holstlander, 2012; Karadaş ve Özdemir, 2015; Arslan ve Çelen, 2018; İlman, Eşer ve Aktan, 2020). Özen ve diğerlerinin (2020) çalışmasında hemşirelik öğrencilerinin bilgiye erişim için internet (%95.6), kütüphane (%3.6) ve öğretim elemanı (%0.8)

Tablo 3: Hemşirelik Öğrencilerinin Bazı Tanıtıcı Özelliklerinin Literatür Tarama Eğitimi Alma Durumu ve Eğitimi Alma Gereksinimine Göre Dağılımı

Tanıtıcı özellikler	Eğitim alma durumu			Eğitim alma gereksinimi		
	Var n(%)	Yok n(%)	χ^2 ; p	Var n(%)	Yok n(%)	χ^2 ; p
Cinsiyet						
Kadın	57 (15.6)	309 (84.4)	6.002; 0.014*	233 (63.7)	133 (36.3)	7.625; 0.006**
Erkek	21 (27.3)	56 (72.7)		36 (46.8)	41 (53.2)	
Sınıf						
Birinci sınıf	30 (20.3)	118 (79.7)	8.259; 0.041*	97 (65.5)	51 (34.5)	18.266; 0.000***
İkinci sınıf	31 (20.9)	117 (79.1)		71 (48.0)	77 (52.0)	
Üçüncü sınıf	14 (15.7)	75 (84.3)		66 (74.2)	23 (25.8)	
Dördüncü sınıf	3 (5.2)	55 (94.8)		35 (66.3)	23 (39.7)	
Mezun Olunan Lise						
Anadolu/süper/fen lisesi	45 (17.0)	220 (83.0)	2.649; 0.266	161 (60.8)	104 (39.2)	0.003; 0.998
Normal lise	28 (17.2)	135 (82.8)		99 (60.7)	64 (39.3)	
Sağlık/meslek lisesi	5 (33.3)	10 (66.7)		9 (60.0)	6 (40.0)	
Lisansüstü eğitim yapmayı isteme durumu						
İstiyorum	64 (18.4)	283 (81.6)	0.772; 0.379	223 (64.3)	124 (35.7)	8.427; 0.004**
İstemiyorum	14 (14.6)	82 (85.4)		46 (47.9)	50 (52.1)	
Akademik kariyer yapmayı isteme durumu						
İstiyorum	60 (18.5)	264 (81.5)	0.690; 0.406	207 (63.9)	117 (36.1)	5.071; 0.024*
İstemiyorum	18 (15.1)	101 (84.9)		62 (52.1)	57 (47.9)	

* $p < 0.05$, ** $p < 0.01$, *** $p < 0.001$.

kaynaklarını kullandığı belirlenmiştir. Teknoloji ve internetteki gelişmeler ile hızlı ve kolay erişim sağlaması nedeni ile öğrencilerin internetten edinilen bilgi kaynaklarını daha çok tercih ettiği düşünülmektedir.

Öğrencilerin literatür taraması yaparken en çok google akademiyi ve üniversitenin kütüphane kataloğunu kullandıkları saptandı. Yapılan çalışmalarda da google akademinin hemşirelik öğrencileri tarafından en çok kullanılan veri tabanı olduğu saptanmıştır (Duncan ve Holslander, 2012; Küçük vd., 2017; İlman, Eşer ve Aktan, 2020). Erişim ve kullanım kolaylığından dolayı öğrencilerin en çok google akademiyi literatür taraması için kullandıkları düşünülmektedir.

Katılımcıların üçte ikisinden fazlasının literatür veri taraması yapmak için eğitim almadığı, yarısından fazlasının ise literatür taraması yapmak için eğitime gereksinimi olduğu belirlendi. Özel'in (2016) çalışmasında araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin %87.8'inin bilgi arama, erişim, değerlendirme, kullanma, iletme/sunma aşamalarına yönelik olarak herhangi bir eğitim almadıkları belirlenmiştir. İlman, Eşer ve Aktan'ın (2020) çalışmasında da öğrencilerin üçte birinin bilgiye ulaşma konusunda yetersiz eğitim nedeni ile güçlük yaşadıkları saptanmıştır. Çalışma bulgularımız bu çalışmalar ile benzerlik göstermektedir. Küçük ve diğerlerinin (2017) çalışmasında ise araştırma bulgularımızdan farklı olarak hemşirelik öğrencilerinin %97.3'ünün literatür taraması yapmayı bildiği tespit edilmiştir. Öğrencilere verilen eğitimlerin öğrencilerin bilgi kaynaklarının aranması ve bulunmasına katkısı olduğu yapılan çalışmalarda belirtilmektedir (Karadaş ve Özdemir, 2015; Yıldız, 2016).

Öğrencilerin makale taraması yaparken en çok makale başlığına göre araştırma yaptığı ve makalelerin en çok sonuç ve özet kısımlarını okudukları belirlendi. Makale başlığına göre arama yapmak daha kolay olduğu için öğrenciler tarafından tercih edildiği düşünülmektedir. Ayrıca öğrencilerin makalenin tamamı yerine bilgi elde etmek için sonuç ve özet bölümlerini okumayı tercih etmelerinin nedeni öğrencilerin bu bölümleri okuyarak kısa zamanda bilgiye ulaşmak istemelerinden kaynaklandığı tahmin edilmektedir.

Katılımcıların bilimsel bilgileri takip etme nedenlerinin başında: kendilerini geliştirmek ve güncel kalmak istemeleri gelmektedir. İlman, Eşer ve Aktan'ın (2020) çalışmasında ise hemşirelik öğrencilerinin en çok bilgiye ihtiyaç duyduğu durumların başında ders içeriğini anlamak (%31.0), proje ödevlerini yapmak (%19.7) ve sınavlara hazırlanmak (%18.3) geldiği belirlenmiştir. Öğrencilerin yarısı veri tabanlarını kullanmayı kendi kendine öğrendiğini belirtirken; bunu arkadaş, öğretim üyesi/elemanı ve aile takip etti. Bu durum bilimsel bilgi kaynağı olan üniversitelerde, öğrencilerin öğretim üyesi ve elemanlarından literatür tarama konusunda yeterli düzeyde eğitim almadıklarını göstermektedir.

Öğrencilerin dörtte birinden fazlası bilimsel bilgi elde etmek için elektronik dergileri okuduğunu belirtirken; bu öğrencilerin yaklaşık dörtte üçünün ara sıra elektronik dergileri okuduğu belirlendi. Katılımcıların üçte birinden fazlası ise basılı dergileri okuduğunu ifade ederken; bu öğrencilerin yarısından fazlasının ara sıra basılı dergileri okuduğu belirlendi. İlman Eşer ve Aktan'ın (2020) çalışmasında hemşirelik öğrencilerinin bilimsel

dergileri okuma oranı %35.8, Arslan ve Çelen'in (2018) çalışmasında %42.6, Özen ve diğerlerinin (2020) çalışmasında ise %41.9 olarak saptanmıştır. Öğrencilerin elektronik ve basılı dergileri okuma oranı literatürde olduğu gibi düşüktür.

Erkek öğrencilerin kadın öğrencilere göre daha fazla literatür tarama eğitimi aldığı ve kadın öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha fazla literatür tarama eğitimi alma gereksinimi duyduğu ve aralarındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlendi. Literatürde öğrencilerin tarama eğitimi alma ve alma gereksinimi duymasının cinsiyete göre farklılaşıp/farklılaşmadığını inceleyen herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Ancak kadın öğrencilerin bilimsel bilgi elde etmeye yönelik tutumlarının daha yüksek olduğunun belirtildiği çalışma bulunmaktadır (Dombaycı ve Ercan, 2017). Çalışma bulgularımız literatür ile benzerlik göstermemektedir. Bu durumun çalışmanın farklı bir örneklemle yapılmış olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

İkinci sınıf öğrencilerin diğer üç sınıfa göre daha fazla literatür tarama eğitimi aldığı ve aralarındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptandı. Yapılan birçok çalışmada sınıf düzeyi ile hemşirelik öğrencilerinin bilimsel bilgiye ulaşma davranışları arasında pozitif korelasyon olduğu ancak geliştirilmesi gerektiği belirtilmektedir (Kurt vd., 2011; Polat vd., 2014). Çalışma bulgumuz literatür ile benzerlik göstermemektedir. Bu durum, çalışmanın yapıldığı okulda literatür tarama eğitiminin öğretim üyeleri tarafından ikinci sınıftan itibaren verilmeye başlanmasından kaynaklanmış olabilir. Ayrıca ilgili okul tarafından yakın zamanda bir kongrenin düzenlenmesi nedeniyle özellikle ikinci sınıf öğrencilerinde araştırma yapma isteğinin arttığı gözlemlenmiş olup bu durumun da etkili olabileceği düşünülmektedir.

Üçüncü sınıf öğrencilerin daha fazla literatür tarama eğitimi gereksinimi duyduğu ve aralarındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlendi. Çalışmanın yapıldığı okulda hemşirelik öğrencileri araştırma yöntemleri dersini üçüncü sınıfta almaktadır. Buna bağlı olarak literatür tarama eğitimi alma gereksiniminin alt sınıflara göre daha az olması beklenmektedir (Yıldız, 2016). Çalışma bulgularımız literatürden farklılık göstermektedir.

Çalışmada ayrıca lisansüstü eğitim ve akademik kariyer yapmayı isteyenlerin daha fazla literatür tarama eğitim gereksinimi olduğunu düşündükleri ve aralarındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptandı. Bu durumun lisansüstü eğitim almak ve akademik kariyer yapmak için öğrencilerin kendilerini daha fazla geliştirmeleri gerektiğini düşünmelerinden kaynaklandığı tahmin edilmektedir.

SONUÇ

Sonuç olarak hemşirelik öğrencileri bilimsel bilgi elde etmek için çeşitli kaynakları (powerpoint sunuları, dergiler, kitaplar vb.) kullanmaktadırlar. Ancak bilimsel bilgi kaynaklarını kullanım oranı orta seviyededir. Öğrencilerin çoğunun literatür taraması yapmak için eğitim almadığı ve yarısından fazlasının ise literatür taraması için eğitim gereksinimi olduğunu düşündüğü belirlendi. Erkek ve ikinci sınıf öğrencilerinin daha yüksek oranda literatür tarama eğitimi aldığı saptandı. Ayrıca

kadın, dördüncü sınıf ve lisansüstü eğitim yapmayı ve akademik kariyer yapmayı isteyen öğrencilerin daha yüksek oranda literatür tarama eğitimi alma gereksinimi duyduğu belirlendi. Hemşirelik öğrencilerine bilimsel bilgiye nasıl ulaşacakları, anlamlandırabilecekleri ve uygulamaya geçirecekleri öğretilmelidir (Dedebe, 2019). Bunu sağlamak için öğrencilerin bilgiye ulaşma olanaklarının artırılması ve bilgi okuryazarlığını geliştirmeye katkı sağlayacak seçmeli derslere müfredatta yer verilmesi gerekmektedir. Bunun yanı sıra, hemşirelik öğrencileri bilimsel çalışmalara dahil edilebilir ve bilimsel toplantılara katılabilmeleri için desteklenebilir.

TEŞEKKÜR

Araştırma verilerinin toplanmasına katkı sağlayan Deniz Ergün'e teşekkür ederim.

KAYNAKLAR

- Acun, İ., Yücel, C., & Demirhan, G. (2018). Üniversite öğrencilerinin bilgi kaynakları. *Journal of History Culture and Art Research*, 7(1), 595-608.
- Arslan, F.T., & Çelen, R. (2018). Hemşirelik öğrencilerinin kanıta dayalı hemşireliğe yönelik tutumlarının belirlenmesi. *Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*, 27(2), 99-106.
- Aslan, N., & Basel, A.T. (2017). Eğitim Fakültesi öğrencilerinin medya okur-yazarlık düzeyleri (İzmir örnekleme). *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 25(4), 1353-1372.
- Baysen, F., Çakmak, N., & Baysen, E. (2017). Bilgi okuryazarlığı ve öğretmen yetiştirme. *Türk Kütüphaneciliği*, 31(1), 55-89.
- Bulger, M., & Davison, P. (2018). The promises, challenges and futures of media literacy. *Journal of Media Literacy Education*, 10(1), 1-21.
- Dombaycı, M. A., & Ercan, O. (2017). Öğretmen adaylarının bilimsel okuryazarlık düzeyleri ve bilimsel araştırmaya yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(3), 1265-1284.
- Duncan, V.D., & Holslander, L. (2012). Utilizing grounded theory to explore the information-seeking behavior of senior nursing students. *J Med Lib Assoc*, 100(1), 20-27.
- Eroğlu, Ş., & Çakmak, T. (2020). Post-truth dönemini anlamak: Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü öğrencilerinin yeni medya araçları kapsamında bilgi bozuklukları ve doğrulama algılarının değerlendirilmesi. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 39, 307-325.
- Fırat, E.A., & Özden, M. (2015). Öğretmen adaylarının bilimsel süreçte bilgi iletişim teknolojileri kullanımına yönelik ölçek geliştirilmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi*, 35(1), 1-25.
- İlman, A.Y., Eşer, İ., & Aktan, G.G. (2020). Hemşirelik öğrencilerinin kullandıkları bilgi kaynaklarının incelenmesi. *Hemşirelik Bilimi Dergisi*, 3(1), 19-24.
- İlhan, A., Çelik, H.C., & Aslan, A. (2016). Üniversite öğrencilerinin bilimsel araştırmaya yönelik tutumlarının incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(2), 141-156.
- Karadaş, C., & Özdemir, L. (2015). Hemşirelik öğrencilerinin araştırmaya yönelik farkındalık ve tutumlarının değerlendirilmesi. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 30-39.

- Karagözoğlu, Ş. (2006). Bilim, bilimsel araştırma süreci ve hemşirelik. *Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 64-71.
- Küçük, E.Ö., Çakmak, S., Kapucu, S., Meltem, K.O.Ç., & Kahveci, R. (2017). Hemşirelik öğrencilerinin kanıta dayalı hemşirelik uygulamalarına ilişkin farkındalıklarının belirlenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 4(2), 1-12.
- Ortaş, İ. (2018). Bilgi ve iletişim çağında bilimsel bilgiye erişimin önemi ve Türkiye'nin bilgiye erişim potansiyeli. *Türk Kütüphaneciliği*, 32(3), 223-232.
- Özel N. (2016). Üniversite öğrencilerinin bilgi okuryazarlığı becerilerinin değerlendirilmesi: Ankara Üniversitesi örneği. *Bilgi Dünyası*, 17(2), 247-264.
- Özen, N., Özkaptan, B.B., Akyar, İ., & Terzioğlu, F. (2020). Hemşirelik öğrencilerinde bilgi okuryazarlığı ile bireysel yenilikçilik düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Koç Üniversitesi Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 17(2), 120-127.
- Özsoy, S.A., & Ardahan, M. (2006). Hemşirelerin uygulamalarında kullandıkları bilgi kaynaklarının incelenmesi. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 22(2), 89-101.
- Sonya, L. (2014). The importance of knowing how to get things: Information literacy and the healthcare professional. *J Ment Health*, 23(3), 113-114.
- Şenyuva, E. (2016). Hemşirelik eğitimi ve kanıta dayalı uygulamalar. *F.N. Hem Derg*, 24(1), 59-65.
- Tatlı, Z., Aydın, A., Şimşek, P., Özdemir, M., Gölbaşı, S., Karacan, S., Gürsoy, A., & Gündüz, A. (2018). Hemşirelerin ve hemşirelik öğrencilerinin bilişim teknolojilerini kullanma durumları. *Ordu Üniversitesi Hemşirelik Çalışmaları Dergisi*, 1(1), 18-27.
- Turancı, E. (2018). Risk iletişimi açısından bilginin önemi ve bilgi okuryazarlığı. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, 47, 191-208.
- Turnbull, B., Royal, B., & Purnell, M. (2011). Using an interdisciplinary partnership to develop nursing students' information literacy skills: An evaluation. *Contemporary Nurse*, 38(1-2), 122-129.
- Türk Dil Kurumu (2019). Türk Dil Kurumu Sözlükleri. 10 Eylül 2021 tarihinde. <https://sozluk.gov.tr/> adresinden erişildi.
- Yavuz, M.E., Aksoy, B., Başboğa, K., Ay, K., & Gürsoy, A. (2019). Cerrahi hastaların sağlık bilgilerine erişim için interneti kullanım durumları. *Türkiye Klinikleri J Nurs Sci*, 11(1), 17-24.
- Yıldız, A.K. (2016). Üniversite öğrencilerinin bilgi okuryazarlığı becerisinin gelişiminde araştırma metotları dersinin rolü. *Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 1(2), 154-169.
- Yılmaz, A., Saygılı, M., & Kaya, M. (2020). Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin E-Sağlık okuryazarlığı düzeylerinin belirlenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (31), 148-157.